

QUÁ TRÌNH ĐÔ THỊ HOÁ TẠI HUYỆN PHỔ YÊN, TỈNH THÁI NGUYÊN: THỰC TRẠNG VÀ VẤN ĐỀ

Ngô Thị Mỹ*

Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh - ĐH Thái Nguyên

TÓM TẮT

Đô thị hoá là xu thế tất yếu trên con đường phát triển của mỗi quốc gia. Quá trình đô thị hóa diễn ra hết sức phức tạp, lâu dài và chịu tác động bởi nhiều nhân tố khác nhau [1]. Chính sự hình thành trên diện rộng với số lượng lớn, tốc độ nhanh của các khu công nghiệp, khu chế xuất, khu đô thị mới đã góp phần cải thiện đáng kể kết cấu hạ tầng ở cả thành thị và nông thôn. Bài báo này sẽ đi sâu phân tích về thực trạng của quá trình đô thị hóa đang diễn ra tại huyện Phổ Yên tỉnh Thái Nguyên để chỉ ra những thành tựu, hạn chế và kiến nghị một số giải pháp giúp huyện Phổ Yên không ngừng phát triển trong những năm tới.

Từ khóa: Đô thị hóa, thực trạng, thành tựu, vấn đề, huyện Phổ Yên

ĐẶT VẤN ĐỀ

Phổ Yên là huyện phía Nam của tỉnh Thái Nguyên giáp với Thủ đô Hà Nội. Trong những năm gần đây Đảng bộ và chính quyền huyện đã nỗ lực cố gắng để có những chính sách cải thiện môi trường đầu tư, khai thác có hiệu quả lợi thế của địa phương hướng tới xây dựng huyện Phổ Yên thành huyện công nghiệp vào năm 2020 [2]. Trong 6 năm trở lại đây quá trình đô thị hóa của huyện Phổ Yên được đánh giá là phát triển nhanh chóng. Điều đó được thể hiện thông qua số lượng dự án đầu tư vào huyện cũng như tỷ lệ diện tích đất nông nghiệp bị thu hồi phục vụ cho mục đích đô thị hóa. Thực tế cho thấy, chính quá trình đô thị hóa đã có những biến đổi sâu sắc đến sự phát triển kinh tế xã hội của toàn huyện như: thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, giải quyết việc làm cho người lao động, từng bước đưa người dân địa phương hướng tới cuộc sống chất lượng cao hơn,... Trên cơ sở đó, bài viết này sẽ đi sâu phân tích thực trạng của quá trình đô thị hóa nhằm chỉ ra những thành tựu, hạn chế giúp chính quyền địa phương có thể đưa ra những quyết sách phù hợp trong tương lai.

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu này vận dụng phương pháp tiếp cận vùng để phân tích những địa phương có quá trình đô thị hóa diễn ra mạnh mẽ (thể hiện qua số lượng các dự án được đầu tư xây dựng). Ngoài ra nghiên cứu còn sử dụng phương pháp thống kê mô tả để tổng hợp số

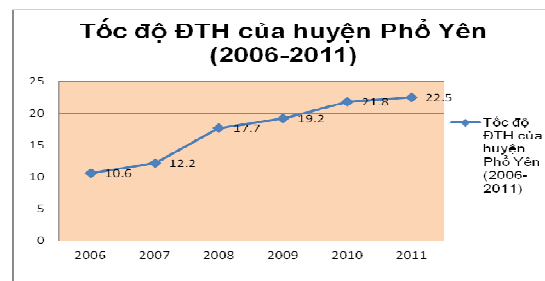
liệu điều tra đánh giá đặc điểm địa bàn nghiên cứu và thực trạng quá trình đô thị hóa tại địa phương. Số liệu mới của nghiên cứu được thu thập thông qua phỏng vấn trực tiếp bằng bảng hỏi dành cho các hộ nông dân bị thu hồi đất. Số liệu điều tra được xử lý, tổng hợp trên phần mềm Microsoft Excel. Số liệu thứ cấp được thu thập trong các sách, báo, báo cáo, tạp chí, mạng internet và các tài liệu văn bản khác liên quan đến vấn đề nghiên cứu.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

Thực trạng quá trình đô thị hóa (ĐTH) tại huyện Phổ Yên

Tốc độ ĐTH của huyện Phổ Yên giai đoạn 2006 – 2011

Quá trình ĐTH được đánh giá thông qua rất nhiều các chỉ tiêu khác nhau, nhưng một trong số các chỉ tiêu không thể thiếu được đó chính là tốc độ ĐTH [3]. Và tốc độ ĐTH của huyện Phổ Yên được thể hiện thông qua biểu đồ dưới đây:

Biểu 01: Tốc độ ĐTH của huyện Phổ Yên, giai đoạn 2006 – 2011 (ĐVT: %)

Nguồn: Số liệu được tính toán từ phòng Thống kê huyện Phổ Yên [4]

* Tel: 0915 208444, Email: ngomy2008@gmail.com

Biểu 01 cho thấy tốc độ ĐTH của huyện trong những năm qua có sự tăng lên nhanh chóng. Nếu như năm 2006 tốc độ ĐTH chỉ đạt 10.6% thì đến 2011 đã là 22.5%. Trong đó, đáng quan tâm nhất là năm 2008 tốc độ ĐTH của huyện đạt 17.7% (tăng 5.5% so với năm 2007). Nguyên nhân dẫn đến sự tăng nhanh đó là do cuối năm 2007 và đầu năm 2008 tỉnh Thái Nguyên nói chung và huyện Phổ Yên nói riêng đã triển khai rất nhiều chính sách thiết thực trong việc kêu gọi và thu hút đầu tư. Tuy nhiên kể từ cuối năm 2008 do ảnh hưởng của cuộc khủng hoảng kinh tế thế giới khiến cho không ít các doanh nghiệp rơi vào tình trạng khó khăn. Chính điều này gây ra những tác động không nhỏ đến tình hình đầu tư tại huyện Phổ Yên. Qua nghiên cứu thực tế cho thấy tốc độ ĐTH của huyện mặc dù năm sau vẫn cao hơn năm trước nhưng tốc độ tăng lại giảm chút ít so với những năm trước đó. Cụ thể: năm 2009 tốc độ đô thị hóa là 19.2% (tăng 1.5% so với 2008), năm 2010 là 21.8% (tăng 2.6% so với 2009) và đặc biệt là năm 2011 tốc độ đô thị hóa là 22.5% (chỉ tăng 0.7% so với 2010). Song, đây vẫn là các con số đáng kể so với nhiều địa phương khác trong tỉnh Thái Nguyên.

Thực trạng các dự án được cấp phép đầu tư vào huyện trong những năm qua

Thu hút đầu tư là một trong số các biện pháp được đặt lên hàng đầu trong phương hướng phát triển kinh tế của huyện Phổ Yên [2]. Vì chỉ có thu hút đầu tư - tức là xây dựng các khu dân cư, khu đô thị và khu công nghiệp thì mới có điều kiện chuyển dịch cơ cấu kinh tế sang hướng tập trung vào công nghiệp, xây dựng và dịch vụ. Để nghiên cứu vấn đề này ta xem bảng 01, cụ thể như sau:

Bảng 01: *Thực trạng các DA đầu tư đã được cấp giấy phép trên địa bàn huyện Phổ Yên*

Năm	Số lượng DA	Diện tích đầu tư (ha)	Quy mô vốn đầu tư (tỷ đồng)
2006	1	9,45	30
2007	5	175,77	734
2008	17	1083,8	15815
2009	13	498,145	4470,91
2010	5	557,29	3619
2011	15	529,46	3264,553

Nguồn: Sở Kế hoạch đầu tư tỉnh Thái Nguyên, 2011

Như vậy số lượng dự án từ 2006 đến 2011 đã có sự thay đổi đáng kể. Nếu như năm 2006 chỉ có duy nhất 1 dự án được cấp phép đầu tư vào huyện thì con số đó đã thay đổi thành 5 trong 2007, 17 năm 2008 và tính đến hết 2011 đã có 56 dự án được cấp phép đầu tư vào huyện. Cùng với sự tăng lên về mặt số lượng dự án thì diện tích đất đai và quy mô vốn đầu tư cho dự án cũng tăng lên nhanh chóng. Cụ thể năm 2006 quy mô của 1 dự án chỉ là 30 tỷ đồng thì đến năm 2008 tổng số tiền đầu tư cho 17 dự án đã lên tới 15825 tỷ đồng. Nhưng con số này lại giảm ở các năm 2009, 2010 và 2011. Đây chính là nguyên nhân dẫn đến tốc độ ĐTH tại địa phương giảm xuống (như trên đã phân tích). Song đây mới chỉ là số lượng dự án được cấp phép đầu tư vào huyện. Tuy nhiên số dự án thực tế đã đi vào triển khai thực hiện lại không phải là tất cả (có khi chỉ chiếm 60 -70% trong tổng số). Điều này cho thấy tình hình triển khai thực hiện các dự án đầu tư tại huyện Phổ Yên vẫn còn nhiều bất cập.

Thành tựu và một số vấn đề đặt ra của quá trình ĐTH tại huyện Phổ Yên

Thành tựu

Thứ nhất, ĐTH dẫn đến sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng ngày càng hợp lý hơn (tức là công nghiệp giữ vai trò chủ đạo trong cơ cấu ngành) tạo đà cho kinh tế xã hội nói chung không ngừng phát triển.

Thứ hai, ĐTH tạo ra nhiều cơ hội về nghề nghiệp cho người lao động tại địa phương. Với những con số 2000 người (vào năm 2008), 4475 người (vào năm 2010) và 5432 người (vào 2011) cho thấy vai trò đáng kể của của quá trình ĐTH tại huyện Phổ Yên.

Thứ ba, ở khía cạnh người nông dân bị thu hồi đất, chính quá trình đô thị hóa đã tạo nên sự thay đổi cụ thể như thu nhập có chiều hướng tăng (có trên 60% ý kiến hộ được phỏng vấn đồng ý với nhận định này), tư duy sản xuất bắt đầu có sự thay đổi (biết đa dạng hóa sản xuất để tăng thu nhập) và đặc biệt đã nhận thấy vai trò của chất lượng lao động khi tham gia vào sản xuất tại các khu đô thị, khu công nghiệp nói chung và tại hộ gia đình nói riêng.

Một số vấn đề tồn tại

Thứ nhất, ĐTH gây lên sự mất cân đối về thu nhập (phân hóa giàu nghèo) giữa vùng nông thôn và đô thị ngày càng lớn. Nguyên nhân chính là do những người dân đô thị năng động hơn vì họ sống gần với nhiều nhà máy, xí nghiệp, được tiếp xúc với những dịch vụ phát triển hơn nên thu nhập của họ cao hơn. Trong khi người dân nông thôn thì vẫn trung thành với sản xuất nông nghiệp - với cách thức làm việc “bán mặt cho đất, bán lưng cho trời” và đó là nguyên nhân dẫn đến việc thấp cả về thu nhập, trình độ lẫn việc tiếp cận với các dịch vụ phát triển. Do vậy, đời sống của họ đã khó khăn lại càng khó khăn hơn. Để giải quyết vấn đề này đòi hỏi chính quyền địa phương phải có những chiến lược, chính sách giúp người dân thay đổi tư duy sản xuất, tập trung đầu tư vốn một cách có hiệu quả, ứng dụng khoa học kỹ thuật vào sản xuất, nâng cao chất lượng lao động. Có như vậy mới giảm bớt được sự phân hóa giàu nghèo giữa đô thị và nông thôn.

Thứ hai, cơ sở hạ tầng được đầu tư nhiều nhưng không đồng bộ. Ở những nơi mà quá trình đô thị hóa diễn ra mạnh hệ thống điện lưới, đường giao thông... được đầu tư khá hiện đại thì ngược lại hệ thống thoát nước thải lại chưa được chú ý. Chính điều này đã gây ra những ảnh hưởng không tốt với sức khỏe của người dân sống khu đô thị. Để khắc phục tồn tại này yêu cầu đặt ra với chính quyền huyện là khi xây dựng và phát triển đô thị phải gắn liền với quy hoạch tổng thể (tức là nên phân vùng cụ thể và tập trung cho các khu đô thị và khu công nghiệp tránh việc xây dựng mỗi chỗ một ít vừa làm mất cảnh quan chung, vừa khiến sản xuất nông nghiệp bị phân tán).

Thứ ba, đô thị hóa đã giải quyết được nhiều việc làm cho người dân nhưng cũng chính nó đã khiến không ít người lao động rơi vào tình trạng thất nghiệp. Vấn đề lo lắng hiện nay và trong giai đoạn tới đối với người lao động huyện Phổ Yên là sự giảm sút đất canh tác

ảnh hưởng đến việc làm và đời sống của họ. ĐTH đã đẩy nông dân đến mất đất hoặc giảm đất sản xuất nông nghiệp khiến nhiều người nông dân không có việc làm. Thực tế này đòi hỏi chính quyền địa phương cần nhanh chóng mở các đào tạo nghề không chỉ cho lao động bị thu hồi đất mà còn cho cả tầng lớp lao động trong tương lai. Có thể liên kết với các doanh nghiệp để ưu tiên tuyển dụng luôn những lao động đã qua đào tạo này; hoặc đề ra chính sách nếu các doanh nghiệp tại địa phương sử dụng người lao động địa phương thì sẽ hỗ trợ kinh phí. Ngoài ra, chính quyền địa phương cũng cần trích một phần tiền do chuyển đổi mục đích sử dụng đất vào các trường dạy nghề của địa phương nhằm nâng cao chất lượng đào tạo nghề và hỗ trợ một phần học phí đối với con em những gia đình bị thu hồi đất. Riêng đối với những lao động đã quá tuổi đào tạo nghề mà bị thu hồi đất thì cần khuyến khích họ chuyển sang các ngành dịch vụ, tiểu thủ công nghiệp với các hình thức thích hợp.

Thứ tư, các vấn đề về di cư, áp lực hạ tầng cơ sở, an ninh, trật tự khu đô thị đang là cấp bách hiện nay. Do đó, chính quyền địa phương cần tuyên truyền, vận động đến từng người dân hiểu được hệ quả của việc di cư ở tại ra khu đô thị. Bên cạnh đó cần giữ gìn bản sắc văn hoá dân tộc, hạn chế những ảnh hưởng tiêu cực của văn hoá hường lạc, xa hoa, xa rời với phong tục tốt đẹp của địa phương [5].

KẾT LUẬN

Quá trình đô thị hóa với tốc độ nhanh đã tạo nên sự thay đổi đáng kể về nhiều mặt kinh tế xã hội tại huyện Phổ Yên. Song, cũng chính quá trình đô thị hóa đã đặt ra không ít những vấn đề cấp bách hiện nay. Trước thực tế đó, chính quyền huyện Phổ Yên cần có cái nhìn tổng quát và thiết thực hơn về quá trình đô thị hóa, nhằm đề ra những chính sách phù hợp để giải quyết một cách tốt nhất những khó khăn hiện tại và đưa huyện Phổ Yên ngày một phát triển hơn trong tương lai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Bộ Xây dựng (1995), *Đô thị Việt Nam tập 1*, Nxb Xây dựng, Hà Nội.
- [2]. Quy hoạch phát triển huyện Phổ Yên (2011)
- [3]. Luận văn Thạc sỹ Ngô Thị Mỹ, trường ĐH Kinh tế và QTKD Thái Nguyên, (2009), *Ảnh*

hưởng của đô thị hóa đến phát triển kinh tế xã hội của huyện Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên.

- [4]. Đảng bộ huyện Phổ Yên, *báo cáo kết quả thực hiện đề án cải thiện môi trường đầu tư và xây dựng kết cấu hạ tầng phục vụ phát triển kinh tế xã hội huyện Phổ Yên từ năm 2006 đến nay.*

- [5]. Trịnh Duy Luân (1996), *Tìm hiểu môn xã hội học đô thị*, Nxb Khoa học xã hội.

SUMMARY

THE PROCESS OF URBANIZATION IN PHO YEN DISTRICT, THAI NGUYEN PROVINCE: CURRENT SITUATIONS AND PROBLEMS**Ngô Thị Mỹ****College of Economics and Business Administration – TNU*

Urbanization is an inevitable trend in the development process of nations. Urbanization process is complicated, taking place for a long time and it is affected by various factors. The proliferation of industrial zones, export processing zones, and urban centers has contributed to the infrastructure improvement in both urban and rural areas. This paper will focus on analyzing the current urbanization status taking place in Pho Yen district, Thai Nguyen province. From this analysis, this paper will point out achievements and challenges as well as to propose some feasible solutions for Pho Yen district to the sustainable development in the coming years.

Key words: *Urbanization, status, achievements, problems, in Pho Yen district*

* Tel: 0915 208444, Email: ngomy2008@gmail.com